

MATGES

40
CTMS.

Any I • Núm. 12
27 d'agost 1930

SEMANARI GRÀFIC D'ACTUALITATS BARCELONA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ LLIBRERIA CATALONIA PLAÇA CATALUNYA 17

No
tothom
vol somriure
davant l'objectiu
fotogràfic...

(Hauff Leonar
Photo)

MARICEL PARK

Les atraccions més emocionants emplaçades en el lloc més deliciós i fresc de la ciutat

MUNTANYES RUSSES
BUG
(Última novetat en els Parcs Americans)
WICHING WAVES
SKOOTER

DISCOS

CASCADA

AEROPLANS

Teatre a l'aire lliure

SKATIN

I ALTRES

Totes de gran emoció i alegria

PROVEU D'ANAR-HI I HI TORNAREU

La millor forma de traslladar-s'hi és pel funicular de Montjuïc, estació del Paral·lel, xamfrà Comte de l'Assalt

Bitllets combinats amb el Parc d'atraccions

Afaltar-se amb

Pasta Nix

significa estalviar
temps i molèsties.

Significa afaltar-se
higiènicament i
còmoda.

Ha estat sempre un
senyal de distinció.

**La cinta d'amiant per
a frens d'automòbils**

nacional, que garanteix: Primer. Un frenat
enèrgic i instantani. Segon. Un desgast mínim
i consegüentment longevitat màxima. Tercer.
Una insensibilitat absoluta a l'aigua, a l'oli i a
la benzina, etc., etc. Quart. Una resistència
màxima a les majors temperatures de fricció.

FABRICANT:
JOSEP SAULEDA
SANT POL DE MAR (BARCELONA)

Naftalina

Contra les arnes

El president efectiu de «Palestra», Pompeu Fabra, al costat de dos dels presidents honoraris: Raimond d'Abadal i Lluís Nicolau d'Oliver, abans de tastar l'arròs amb què els minyons de «Palestra» obsequiaren els il·lustres visitants, el passat diumenge

El campament de Palestra a Tossa rep visitants il·lustres

FOTOS CASES

Els acampadors de «Palestra» i els seus convidats il·lustres al volt de la bandera de Sant Jordi. En aquesta visita ha dit Raimond d'Abadal que «Palestra» es proposa criar homes forts d'ànima i de cos per a Catalunya

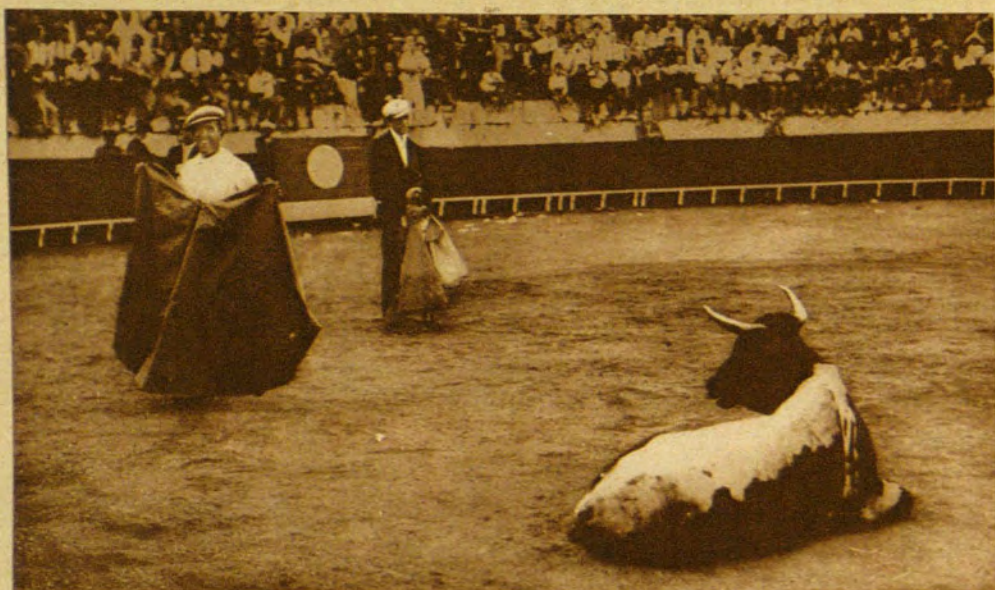
Encara que no entri al programa del dia, aquests tres brous acampadors — el del mig és En Baltà — entren una barca a l'aigua

El campament de «Palestra» a Cala de Llorell (Tossa de Mar). Hi ha set tendes que allotgen una vintena d'acampadors. Sota una direcció mèdica, s'hi ha fet durant quinze dies una cura de sol i d'aire. Es tracta d'enfortir els qui, sense arribar a estar malalts, necessiten un tractament higiènic. Hi ha una disciplina que no exclou el companyonatge ni el bon humor. Els minyons s'hi fan valents i forts. Mireu el seu dia: Es lleven a dos quarts de sis. Després d'hissar la bandera de «Palestra», amb la creu de Sant Jordi, fan gimnàstica a les ordres del Dr. Girona. Tot seguit bany de mar, esmorzar, distribució de serveis del dia, bany de sol i dinar. En havent dinat el descans és obligatori. Durant la tarda hi ha conversa, jocs, lectures, conferències. Després del darrer bany és arribada la bandera. A dos quarts de deu tothom ja ha sopat i és al llit. No es pot dir que sigui una jornada desaproveitada

Una instantània original que ens mostra Pompeu Fabra i Nicolau d'Oliver en traça de bany

LES FESTES PINTORESQUES
DE L'ESTIU EIG

TOROS A OLOT

Cada any, per aquests dies, es celebra a Olot una festa una mica especial, que ha estat definitivament classificada com un dels espectacles tradicionals de l'estiu català. Es tracta d'una *becerrada* benèfica, en la qual prenen part, com a toradors, joves de la societat barcelonina. A les graderies de la vella plaça d'Olot, s'hi dona cita un públic brillant i distingit. Davant de la plaça, queden estacionats uns «superbs automòbils», que han vingut de Camprodon, de Barcelona, de Caldetes, de Sant Feliu... La *corrida*, però, només se la prenen seriosament els matadors. Les escenes còmiques abunden. En aquesta foto en tenim una: el vedell, tot just sortit del *chiquero*, s'ajeu al mig de la plaça, en una actitud perfectament pacífica. «Pedrucho», que fa de mestre de cerimònies, no es pot aguantar el riure

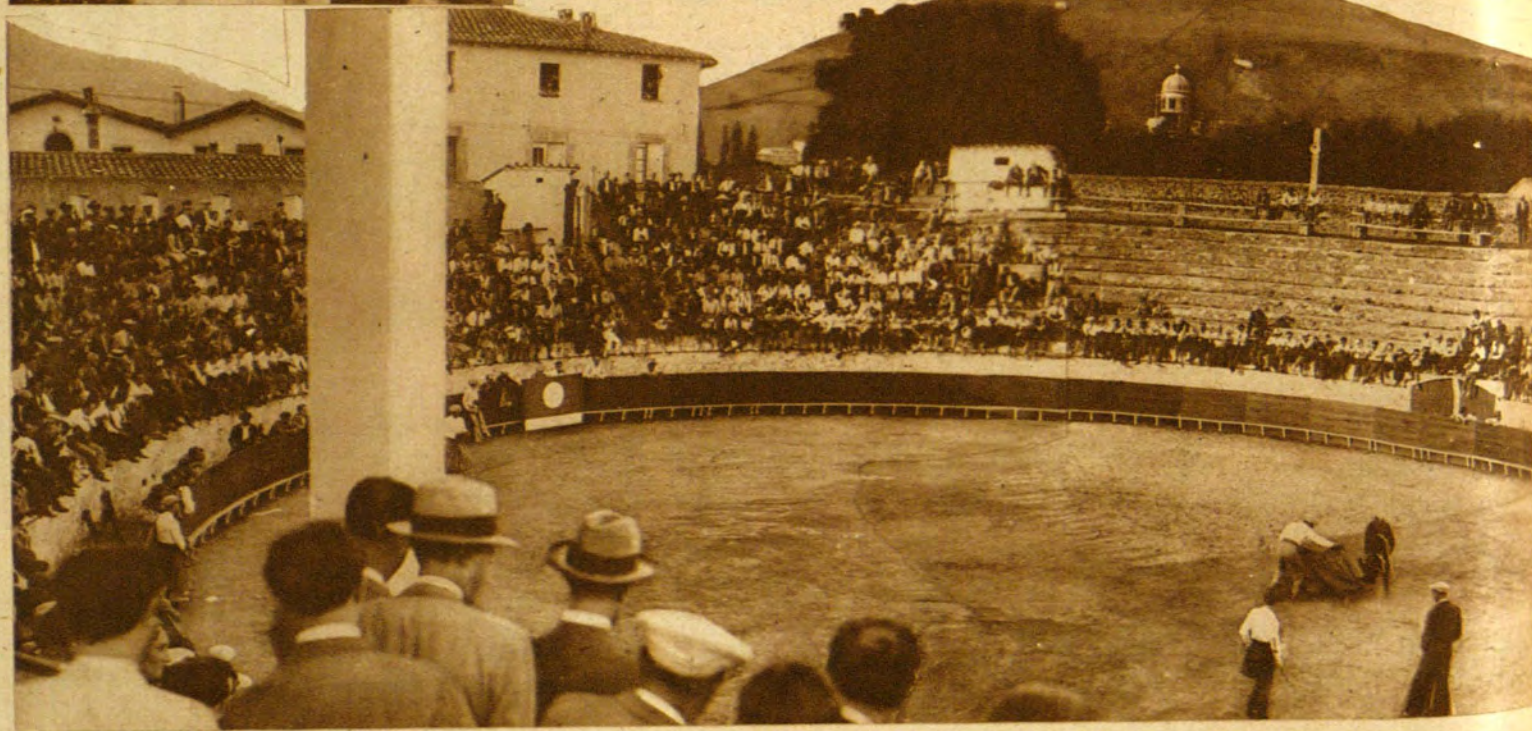

FOTOS GASPAS

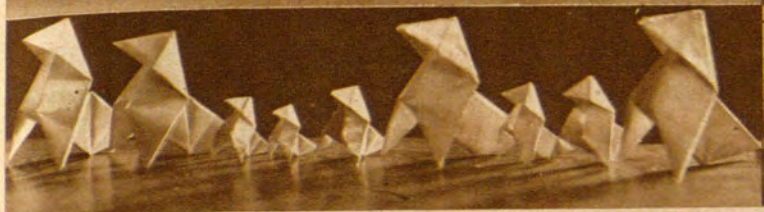
Després de les «emocions» de la *corrida*, una bella espectadora es dedica a refer la seva *toilette*

Una escena una mica difícil d'explicar. El matador ha caigut a terra, i els seus dos companys distreuen el vedell de la millor manera que poden

En mig de la catalaníssima comarca d'Olot, embellida per tots els prestigis i totes les tradicions, amb el tipisme colorit dels seus països amb barretina, s'aixeca, per una curiosa paradoxa, aquesta plaça de braus, que sembla que és la més vella de Catalunya. — Com es pot veure per la foto, la *corrida* de la colònia d'aquest any, celebrada el passat diumenge, no fou gaire concorreguda

Els ocells de paper i la política de la Lliga.

Com es fa un ocell?

Cal primer un tros de paper, flexible en preferència; esquadrat, un vertader quadrat; després plegar-lo convenientment per a girar els plecs que han de donar la forma a l'ocell que mantes voltes posa nerviós el que fracassa en la temptativa creadora.

Hi ha qui es passa el temps inútilment sense aconseguir fer-ne un, i aleshores, amb un deix de tant se m'endona, s'accontenta construint una barqueta.

Fa anys llegírem...

...en un interview que un periodista madrileny féu a En Cambó, l'estranyesa que l'ex-ministre de finances, mentres contestava a les preguntes, anava fent, d'esma, ocells de paper. Uns ocells, deia el periodista, que hom no se'ls troba als dits; petits, tant petits, que escassament ocuparien un centímetre quadrat.

Més ençà, quan encara el Parlament funcionava, recollírem de sota l'escó del líder de la Lliga un exemplar d'aquests volàtils exòtics. L'hem guardat curosament dintre un envelop. Un dia podria ésser d'utilitat, i avui els lectors d'IMATGES, poden gaudir contemplant una reproducció considerablement augmentada, d'aquest rar ocellet eixit de les mans menudes de Don Francesc.

Haviem cregut sempre que així com En Cambó es fa omplir cada matí una butxaca de tabac, es proveeix de paper per a cigarretes, i que en arribar al vespre té la butxaca

plena de les que ha confeccionat tot el dia però que no ha donat l'abast a fumar, i que l'endemà, l'ajuda de cambra, substitueix altra volta per tabac, també havíem cregut que els ocells de paper, no tenien altre interès com no fos la minúscula forma aconseguida.

Però no, senyors,

l'ocell de paper, aquesta distracció d'infants, és una obsessió de dues personalitats de la Lliga.

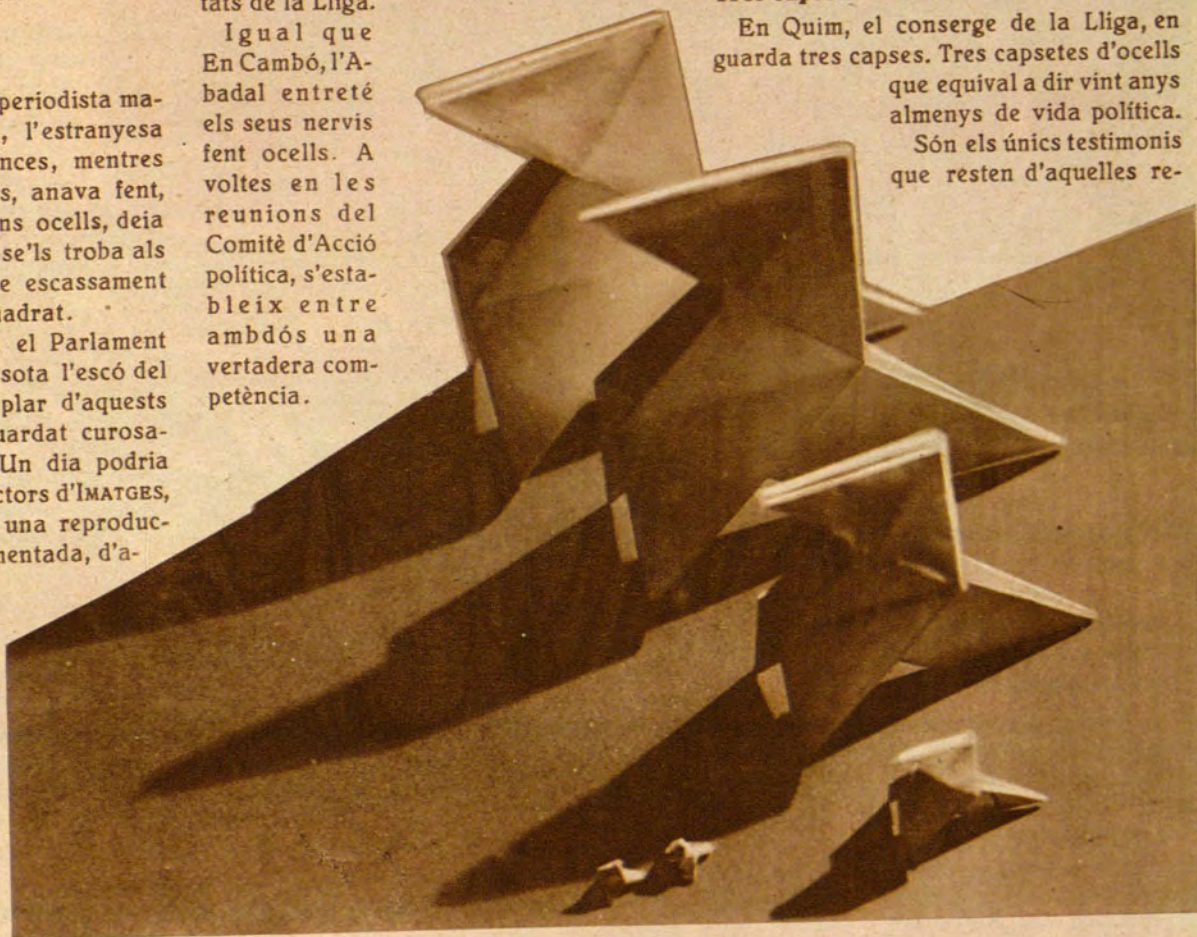
Igual que En Cambó, l'Abadal entreté els seus nervis fent ocells. A voltes en les reunions del Comitè d'Acció política, s'estableix entre ambdós una vertadera competència.

mostrarien les hores de domini de la Lliga, aquells moments de vent en popa, que res no entrebanca la marxa ascendent i la realització dels seus propòsits; i els més diminuts, que hom fa amb el màxim nerviosisme, serien un evident senyal de depressió, en les inquietuds i moments crítics, que la Lliga com tota altra organització política ha passat en la seva llarga vida.

Tres capsetes d'ocells

En Quim, el conserge de la Lliga, en guarda tres capses. Tres capsetes d'ocells que equival a dir vint anys almenys de vida política.

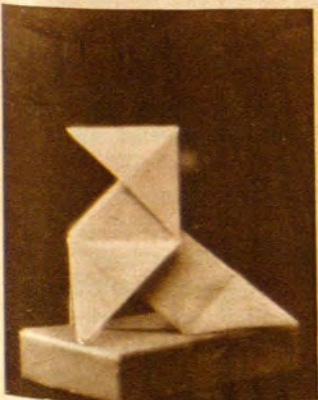
Són els únics testimonis que resten d'aquelles re-

Ocells de paper fets pels senyors Francesc Cambó i Raimond d'Abadal en les reunions de la Lliga. Si un dia, com en els temps bíblics, aquests ocells tinguessin el do de la paraula, quantes revelacions sensacionals no podrien fer!

FOTOS CASES

Un ocell històric. El va fer Don Raimond d'Abadal mentres presidia la famosa Assembla de Parlamentaris del 1917

Hom diu que si s'aconsegüís arrangerar els ocells eixits de les mans d'aquests dos il·lustres polítics, col·locant-los correlativament per ordre de producció, es tindria una idea exacta de les oscil·lacions del degà dels partits catalanistes.

Els majors, fets amb tota tranquil·litat, sense presses, entre cigarreta i cigarreta,

unions on tant s'ha tractat dels problemes que afecten el nostre pairalisme.

Si un dia, com en els temps bíblics, aquests ocells tinguessin el do de la paraula, quantes i quantes coses no dirien que a ben segur serien vertaderes revelacions!

MIQUEL JOSEPH I MAYOL

Llibres! Llibres!

Avui es llegeix més que mai. — La gran borsa del llibre. — Compradors i venedors de totes menes. Els diversos valors dels "millors amics de l'home"

«**És la crisi del llibre!**» — Aquesta exclamació ha estat i és encara motiu d'articles i enquestes, de converses i comentaris. Després d'uns anys, en els quals els llibres es venien a dotzenes de milers, hom diu que han minvat aquells compradors apassionats i que la gent no llegeix tant.

Diem tot seguit, però, que això no és cert. Avui es llegeix més que mai, molt més que aquests darrers anys.

Per obra i gràcia de la política, de la li-

En aquesta munió enllemnada per la lectura hi ha la representació més autèntica del poble. Per això, les

menes de lectors són variadíssimes i es presten a comentaris molt lluits. Des de l'intel·lectual, passant pel simple aficionat a la lectura, al gairebé analfabet, fullegen llibres i més llibres, en demanen d'altres per acabar, sempre, comprant-ne algun.

llibreter. D'aquests n'hi ha que són en la més alta jerarquia intel·lectual, eminents bibliògrafs, homes d'una gran cultura, però n'hi ha que no saben llegir! Si, senyors, nosaltres coneixem llibreters, marxants de llibres, que no saben llegir.

Totes aquestes característiques prenen grans proporcions en aquest mercat del Paral·lel, per on desfilen milers d'assedegats de cultura, al cap i a la fi.

Ací, igual com és un sacrilegi parlar de la crisi de lectors, ho és fer esment de la crisi del llibre.

A cinc i a deu cèntims, llibres!

No existeix la crisi del llibre, perquè el llibre no és car. Heu-vos ací el secret, la nota sensacional: Hom pot comprar per deu i per cinc cèntims, a les parades del Paral·lel, un llibre. No ho creieu? Les vistes ad-

Tots els autors, totes les matèries, tenen un dia o altre un comprador

(FOTOS PALAU)

teratura — ja no calia dir-ho, — del comerç, de les tasques de taller i, també, de l'esport, l'adquisició d'un llibre és una cosa habitual i preferent en la vida dels ciutadans d'ara.

Amb honor a la nostra ciutat hem de declarar que avui s'hi venen enormes quantitats de llibres i que se n'arriben a llegir molts més dels que la gent es pensa.

Per a constatar-ho hem fet tot el contrari de quedar-nos a casa sumant xifres o anant per les cases editorials cercant estadístiques. Hem sortit al carrer, en direcció als grans i populosos mercats barcelonins. Allà hem vist

eixams de compradors. — Hi veureu riuades de gent, contingudes per les parades i munts de llibres, com es frisen cercant l'obra suggestiva, la lectura que els ha d'apassionar o instruir.

A les parades de Santa Madrona, al mercat del Paral·lel, d'una llibreria de vell a una de nou, són molts, moltíssims i de tots els estaments. Mireu-vos-els.

Història, sociologia, llibres d'ensenyament primari, novel·les, tot es ven — ens diu un llibreter amic. Efectivament, tots els autors, totes les matèries tenen un dia o altre un comprador.

Cal dir-ho tot: Cada llibre suggerirà un procés, discret, sense matisos, gairebé sempre, però a vegades la seva adquisició és un riu d'anècdotes.

— Que tenen «La Barca» de Calderón? — preguntà a un llibreter un nou-vingut a la lectura que havia sentit parlar amb grans lloances de... Calderón de la Barca. Autènticament històric.

Si parlem de menes de lectors cal referir-nos també a la gama variadíssima de

junes en són una prova contundent. Nosaltres, a aquests preus hi hem vist obres de l'Ibsen i el «Discurs del Mètode» de Descartes!

Cultura popular? Dieu-me si no fan goig aquestes piles de volums amb el rètol que els presideix: «A 25 cts. el tomo» (sic) «A 5 cts.», «Ganga, novel·les a 0,15», «A 0,05» i «A 0,10».

Al costat d'aquests, que simplement donen el valor material dels millors amics de l'home, continguts de ciència o de passió, hi ha aquells altres que us assessoren respecte diversos detalls de la compra i venda de llibres. «Se compra y vende en firme», «Aventuras a mitad de

verses causes. Els escriptors d'una mica de nom són objecte d'una general preferència per part de tots els autors, novells o cèlebres. Per tant, al cap del mes, hom es troba amb una gran quantitat de volums que no pensa pas llegir i... Aleshores apareix la mà providencial d'una serventa o d'alguna altra persona massa zelosa, amb ganes de fer neteja, i molt serà que entre els llibres me-

precio», «*Todas las obras de texto llevan su precio marcado en lápiz*» i, també — fixeu-vos bé amb aquest reny — «*Esto no es un Salón de Lectura*» que es dreça com una amenaça per tal de recordar al que s'embadaleix en la lectura dels llibres estona i més estona sense comprar-los, la responsabilitat en què incorre.

Un llibre que val 25.000 pessetes. I el bo del cas és que un dia podria molt bé trobar-se'n un d'igual, per atzar entre el grapat de llibres que hom tira per terra.

Obriu l'ull, doncs. Nosaltres us podem assegurar que serien molt poques les persones que es donarien compte, davant d'una d'aquestes joies, del seu valor. Un llibre com del que produïm la portada, no fa pas massa dies que es trobava en un prestatge d'una llibreria de vell de Barcelona, en un d'aquests establiments foscos, plens de pols i de paper, que estan entaforats pels carrerons de la vella ciutat. Fou valorat per un consell de tècnics amb 25.000 pessetes, i avui està dipositat en un Banc. Ja hi ha qui pretén comprar-lo per una quantitat molt aproximada a la que es fixà.

Podeu ben creure el que hem dit. Als Encants de Barcelona s'han comprat — igual com ha succeït en tots els mercats semblants d'arreu del món — llibres per tres i quatre rals que poc després eren venuts per uns quants centenars i, també alguna vegada, milers de pessetes.

Pots de confitura i caixes de sorpresa. — Si d'aquests llibres — exemplars únics, primeres edicions, etc., etc. — se'n diuen peces rares i dels bons llibres — bons pel seu contingut — hi ha qui en diu «pots de confitura», us volem donar a conèixer una mena de llibres als quals els escauria el nom de «caixes de sorpresa». Són aquells que un dia han servit d'estoig o cartera per a desar-hi momentàniament alguna quantitat de diners amb papers de Banc, i els quals bitllets, per mort o oblit de l'interessat, han restat allà abandonats. Això fins que han anat a parar en

Mireu-vos-els... En aquesta muntó enllemínada per la lectura hi ha la representació més autèntica del poble...

mans d'algú que els ha fullejat i ha tingut la grata sorpresa de trobar-hi el preciós contingut material junt a l'espiritual.

Hem conegut diversos casos d'aquests. Un llibreter que comprà als vells Encants un llibre, en el qual, en arribar a casa, hi trobà, intercalats entre els fulls, dinou bitllets de cent pessetes cada un, o sigui la quantitat de mil nou-centes pessetes, adquirides per una o dues pessetes que li va costar el llibre. Un altre que, en un dels llibres que li vengué un desconegut a la botiga, hi trobà una gran quantitat de bitllets de Río Janeiro, important uns quants milers de reis...

Els llibres dedicats. — Cada dos per tres sentiu contar una anècdota que consisteix a explicar que tal o tal llibre dedicat pel seu autor a un personatge més o menys considerable, ha estat trobat en una parada de llibres vells.

El cas és freqüent i obeeix a di-

A aquest llibrer li van preguntar un dia si tenia «La Barca», de Calderón (!)

dioces, no desaparegui, camí de la parada, algun volum d'un autor notable...

No cal, doncs, donar una excessiva importància a aquestes troballes «reveladores» que hom pot fer de tant en tant.

A. i E. P.

Els gitano de Barcelona

es queixen de la crisi i de la competència

Els estrangers que creuen tot allò que es diu de la «navalla a la lligacama» i que Espanya és un «país de gitano», devien quedar molt decepcionats quan vingueren a visitar l'Exposició.

On eren els gitano?

És clar que si haguessin cercat bé, pels voltants de la Monumental o del que per broma en diuen la Presó Model, o de la Sagrada Família, n'haurien trobat algunes colles, però no gaires, i res de navalles. Els

pobrets gitano no usen les navalles més que per escorxar algun gat que de tard en tard cau a les seves mans i que constitueix el seu menjar predilecte.

Però aquests són el gitano errants, els andalusos com els nomenen els altres, els catalans.

Oh! Els altres no es mengen pas els gats. Són una cosa aristocràtica. Elles es fan marcar les ondes a l'aigua i Ells fumen Lucki Strake. I a més els trobareu sempre

Els «andalusos», el gitano errants, que encara mengen gats, i sort de trobar-ne...
En van tant de vestits de gitano, que semblen gitano de comèdia

Dues gitanes autènticament andaluses — der mismo Triana — passegen
llur típic pel suburbi barceloní

El «Quillo», que fa d'esquilador. A estones perdudes ha servit de model a En Llimona, Maslana y altres artistes

que vulguen en llocs tan cèntrics com la Plaça de Espanya.

Tal vegada per això, aquests estrangers que varen venir a visitar l'Exposició de Barcelona, convençuts de trobar-hi gitano, sobretot si s'hostatjaren en els Hotels de la Plaça d'Espanya quedaren tan decepcionats.

Allò no eren gitanes de debò. Semblaven protagonistes de pel·lícula espanyola i, encara, molt refinades. Rímel, carmí, manicura...

Però abans de la reforma de la Plaça d'Espanya els gitano no s'havien estilitzat d'aquesta manera.

La clientela del cafè de La Pansa estava integrada, gairebé en la totalitat, per gitano, però gitano més de veres. Aquests gitano de La Pansa en construir-se aquests Hotels tan lletgissims i enderrocar allò que constituïa el seu punt de reunió quotidià, es trobaren allò que se'n diu... desorientats. Perquè ells, que disfruten com ningú del contacte dels uns amb els altres, no poden passar gaires dies sense aplegar-se tots i explicar-se les coses i assabentar-se dels negocis i de la família.

Momentàniament s'aplegaren al Bar de la façana del Teatre Espanya, per ells freqüentat, on hi celebraven totes les seves festes i solemnitats i els casaments i els bateigs.

Però aviat enderrocaren el Teatre Espanya i llavors es trobaren sense saber on anar, perquè si bé a la carretera d'Hostafranchs hi ha una mena de cafetí que en diuen «El Tupinet», els païos de La Pansa no es volien barrejar amb els païos del Tupinet (encara hi ha classes).

Providencialment, uns quants mesos més tard els arranjà el problema l'antic arrendatari del Bar del Teatre Espanya obrint un bar que, amb el nom de Arenes, funciona normalment i amb tota mena d'èxits al costat mateix de la Plaça de Braus.

I allí trobareu, sempre que vulgueu, els pocs gitanos que queden a Barcelona. I si hi aneu els diumenges cap al vespre, els veureu asseguts, païos i paies, en franca camaraderia, prenent-se un mantecau amb neules.

Jo em recordo d'algunes d'elles i en demano noves.

—¿I la Patatetes? ¿I la Tomacons? ¿I la Chicharra?

— Oh! Aquestes — em responen — no gasten pocs fums d'ençà que les varen contractar a l'Exposició.

Em vénen a la memòria aquestes noies. Algunes vegades les havia vistes ballant a l'escenari del Teatre Espanya que era un gust.

«La Patatetes» era rodoneta de cara i xata de nas i tenia el posat innocent que corpenia. Si no fos perquè els admiradors de la Janet Gaynor potser es molestarien, diria que s'hi assemblava.

«La Chicharra» tirava més a vampirissa. Es caragolava com una serp i es removia d'una manera vertiginosa.

Tots ells es planyen d'una manera enternidora, de l'enderrocament del Teatre Espanya, d'on eren concurrents assidus perquè, amb tota llibertat hi podien menjar i fins portar-s'hi el sopar i rosegat-hi cacahuets. El terra estava sempre encatifat de pallarofes.

..

— I no em volen dir res per IMATGES? — els pregunto — I doncs, els negocis? Aquí salten:

— Els negocis no van gaire bé. El negoci dels cavalls i dels ases cada dia està pitjor amb això dels autos. Tothom va en auto; fa fàstig. És a dir, fàstig potser no. Veu, aquest Chevrolet és nostre.

— El negoci d'esquilar gossos també

ens el volen rebentar — diu el Quillo — ¿Que no ha vist la perruqueria per gossos del carrer de Ferran? Sort que nosaltres apremem amb això de la competència. Abans, d'esquilar un quisso de tany regular valia set ralets; doncs bé: ara l'esquilem al preu que sigui. El cas és que hi hagi feina.

Les dones també hi diuen la seva.

— En Jorba i d'altres magatzems també ens volen aixafar la guitarra amb els trossos i les rebaixes i el dimoni dels regalets dels dijous. Aviat, si volem vendre, no tindrem més remei que donar bombes a les criatures.

— Per on ha dit? — em demana un.

— Per IMATGES.

— IMATGES? Ah! Sí.

— Digui que nosaltres, els païos catalans, som gent honrada, que no ens agrada el que no és nostre. Som gent, en una paraula, que no ens mereixem la mala fama que ens han clavat a sobre. Nosaltres fem el nostre ofici i prou. I poden ben creure que no és pas un ofici gens fàcil. Cal tenir manetes i sobretot tenir el do, que no es compra ni es ven. ¿Quan és començarà a adonar la gent que som uns virtuosos i res més?

I fent un senyal molt significatiu amb els dits, afegeix:

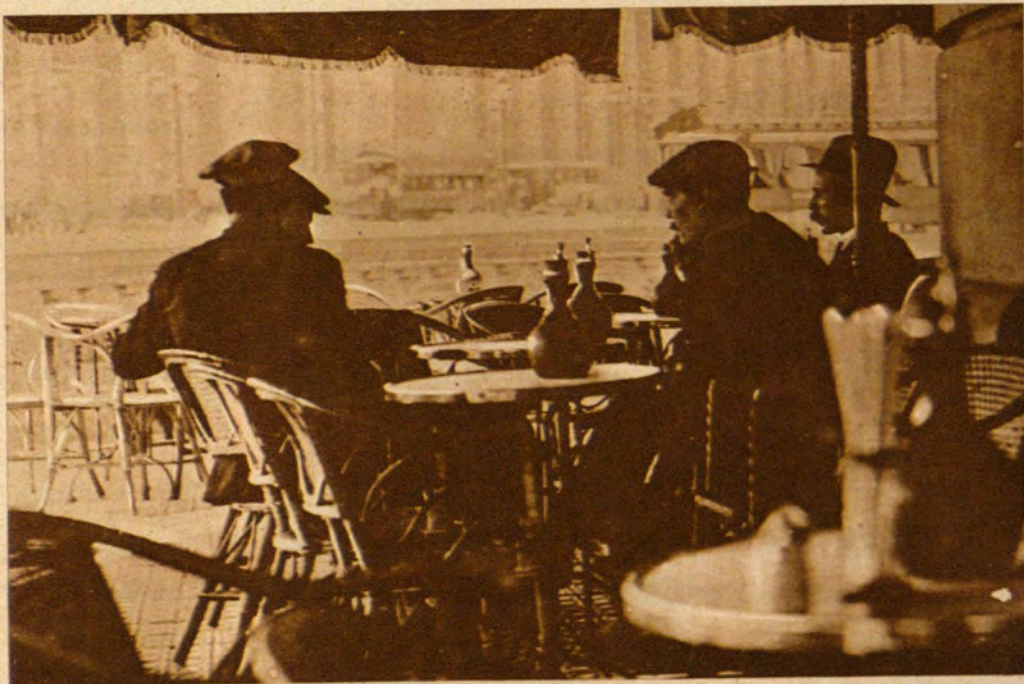
— Els que... dallonses no són dignes d'ésser païos catalans. Són uns descastats.

ROSA MARIA ARQUIMBAU

(FOTOS ESMEU)

Abans, esquilar un gosset com aquest valia set ralets. Ara, amb la competència, l'han d'esquilar al preu que sigui, i encara gràcies

Els païos dels cavalls i dels ases, que ara van en Chevrolet, fan la seva mica d'aperitiu en un bar de la Plaça d'Espanya

UN «CLIXÉ» I UNA REALITAT

OLOT, TERRA DE PINTORS

Grup obtingut a la Font Moixina, l'any 1923, amb motiu d'un homenatge a Juli Garreta. En la foto apareixen, a més a més del malaguanyat compositor, el també traspasat Francesc Vayreda, els pintors Iu Pascual, Domènec Carles, Xavier Nogués, Ignasi Mallol, Rafael Benet, el violinista Francesc Costa, Lluís Plandiura, i, a primer terme, l'ombra de Valenciano, autor d'aquesta interessant fotografia

Tres etapes ben distintes cal distingir en l'evolució de l'anomenada Escola Olotina, expressió que ja ha devingut un tòpic degut a l'abús excessiu que, comentant-la, va fer-se'n temps enrera.

La primera d'aquestes etapes cal cercar-la a finals de segle XVIII quan instal·lat a Olot Joan Carles Panyó, per exercir-hi la

direcció de l'Escola de Belles Arts, fundada en 1783 pel bisbe de Girona, Lorenzana, s'inicien en aquesta contrada les primeres manifestacions d'art, i amb elles la influència neoclàssica que Carles III havia introduït a Espanya.

Seguidor d'aquesta tendència, Joan Carles Panyó, per haver estat deixeble dels germans Tremulles (qui a llur temps, ho havien estat d'En Viladomat) és comprensible que les interessants obres per ell deixades, en diferents esglésies d'Olot, siguin pura manifestació d'aquesta Escola.

Mort En Panyó en 1840, sense haver aconseguit formar cap deixeble prou avantatjat, va succeir-lo el seu gendre F. Pas-

cual qui, per no posseir les altes qualitats del seu sogre, deixà que l'Escola perdés en gran part el seu primer prestigi.

Amb aquest fet s'obrí un període de decadència, lligat amb els fets revolucionaris que dintre el segle XIX tingueren lloc a la nostra terra i que acabà amb un concurs del que sortí guanyador un tal Roger, en competició amb Josep Berga i Boix, els dots del qual no devien ésser gaire acceptables, quan la indiferència dels olotins, va obligar-lo a abandonar el càrrec.

A En Roger va succeir-lo el seu contrincant l'Avi Berga (com fou anomenat després, pels seus deixebles) amb el qual s'inicià la segona etapa en la que deixà sentir-se la intervenció de Joaquim Vayreda, el qual, controlant la seva organització, va encaminar-la vers el naturalisme llavors imperant, iniciant-se la que pot anomenar-se pròpiament Escola Olotina, amb un considerable nombre de deixebles.

Fou per aquest temps i sobretot vers l'any 70 que, fugint de la febre groga, va iniciar-se l'èxode de pintors de tot Catalunya vers la comarca olotina. Cal citar entre els primers: Modest Urgell, Caba, Galwey i Barrau.

No és, però, fins ben entrat el segle XX que poden començar a notar-se els veri-

Olot, terra de pintors... Molt serà que d'entre aquests nois no en surti alguna celebritat

tables resultats d'aquesta Escola, amb la particularitat que amb tot i tractar-se d'un centre especialment dedicat a l'ensenyament de la pintura els seus deixebles més avantatjats, tals com Blay i Clarà, foren escultors.

Caldria que ens referís a la darrera de les tres etapes esmentades, amb el nomenament com a director, del pintor Ivo Pascual, d'ençà del 1915, per poder veure un nou ressorgiment d'aquesta escola i en la que, davant la facilitat d'adreçar-nos personalment amb l'esmentat director, vàrem fer-li algunes preguntes sobre l'actual estat de l'Escola, per ell regentada.

La seva resposta, d'acord amb unes anteriors manifestacions temps ha fetes per ell, va ésser completament favorable a una reorganització que permetés introduir alguns professors nous, destinats a l'ensenyament de l'escultura, la talla de fusta i el dibuix lineal per a obrers mecànics, però el fet de trobar-se actualment tramitant alguna d'aquestes reformes, no li va permetre ésser gaire explícit respecte d'elles.

En canvi, va insistir en la necessitat de convocar un concurs entre les diferents escoles de la província, en vistes a la concessió d'algunes Borses que permetessin als joves pintors, no sols ampliar llurs estudis, sinó també visitar els principals Museus d'Espanya i de l'estranger; recordem que l'única concedida ja fa anys per la Diputació, fou la que va obtenir En Miquel Blay i cal reconèixer el seu excel·lent resultat.

Vàrem parlar també de la gran influència que pintors com el malaguanyat Francesc Vayreda i els Ignasi Mallol i Domènec Carles han tingut, durant aquests darrers anys, en el moviment pictòric olotí i dedicà un sentit record a Marian Lllavanera un dels seus deixebles més avantatjats.

Finalment i comentant-la com una realitat ja tangible, va referir-se a la recent inauguració de la Sala Vayreda per exposicions, considerada per tothom com una veritable necessitat, puix era lamentable que amb el gran nombre de pintors joves donat per les darreres promocions de l'Escola de Belles Arts, haguessin d'exhibir-se en les sales de Barcelona i els olotins no poguessin disfrutar d'aquestes manifestacions d'Art.

Acaba de donar interès a aquest fet, el que l'organització d'aquestes exposicions

Dos típics paisatges d'Olot

vagin a càrrec d'una mena de patronat que integren alguns artistes i industrials olotins els quals hi cooperen amb una quota, i, sobretot, el decidit ajut donat per l'Ajuntament que, en concedir una subvenció anual, farà que una tan encertada organització tingui la vida assegurada per temps. I, de passada, assegurarà al paisatge olotí, encara ric de tons i de matisos inèdits, un estol de pintors que el resseguiran amb la paleta a les mans, a l'estiu i a l'hivern, a la tardor i a la primavera.

El paisatge d'aquest meravellós país de verd i de fajol i d'aigua no hi ha pas perill que arribi a exhaurir les seves capacitats com a tema pictòric. No ens podem fer la il·lusió que tota

Un altre paisatge... Hom no sabria dir si són fotografies preses del natural, o bé fotografies preses de quadros de l'Escola Olotina

la seva gràcia esponjosa ja és en una tela, dintre un marc. És un paisatge que pot ésser una pedra de toc per provar una paleta. Paisatge de transparències trèmules, vol una mà segura i uns ulls clars.

FOTOS VALENCIANO, MARTÍ I DOMÈNEC

CORALÍ

Els fars, "divos" de la passada Ex

Intentem descobrir, ara, els jocs de llum i d'aigua de la passada o gairebé passada Exposició de Barcelona? Lluny de nosaltres semblant ideal El lector tindria dret a somriure benèvolament... Ara, una evocació, un record, potser no hi serà del tot sobrer.

La torre del dictador

No, no res de política. El dictador al qual nosaltres ens referim és un excel·lent ciutadà que des d'una altura respectable vigila que tots els llums facin bon dat; i si ens permetem la llibertat de dir-li dictador, és perquè ell, amb un senzill moviment, pot abatre l'orgull dels milers de mirades ardents que sotgen el visitant encisat.

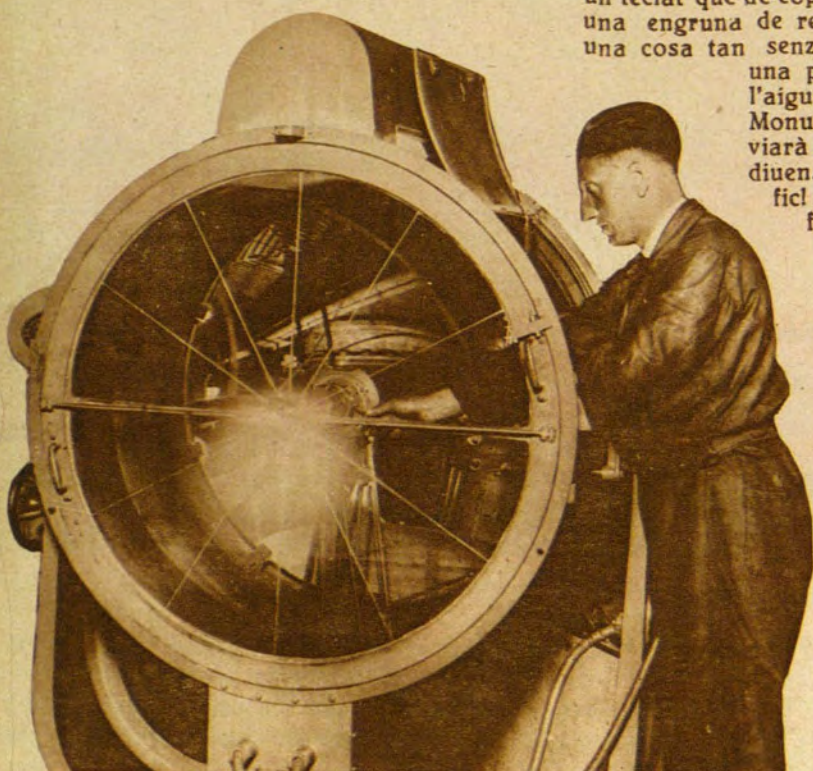
Aquest dictador, vestit amb «granota» blava, té la seva cambra de treball a la

torre de comandament, una de les dues torres que formaven l'entrada a l'Exposició, a la Plaça d'Espanya. Entre ell i la resta dels ciutadans hi ha una distància de consideració: dos-cents-deu graons! Ja no cal dir que les visites que rep són escasses.

La complicada senzillesa

Fóra injust que després d'haver fet al·lusió a la torre de comandament, des d'on, a voluntat, hom varia el color de tot el sector comprès entre la Plaça d'Espanya i el Palau Nacional, no mencionessim la torre més petita (no gosem dir torreta) que hi ha a l'entrada mateixa de l'Avinguda del marquès de Comilles, al final de l'Avinguda de Maria Cristina. En aquella torre o cabina, estada predilecta de Carles Boïgues i Sanz, el geni d'aquest home va instal·lar-hi un teclat que de cop no us fa ni una engruna de respecte. És una cosa tan senzillal! Pulseu

una palanqueta i l'aigua de la Font Monumental canviarà de color, us diuen. Ah, magnífic! Això ho pot fer una criatura. Si, ho pot fer una

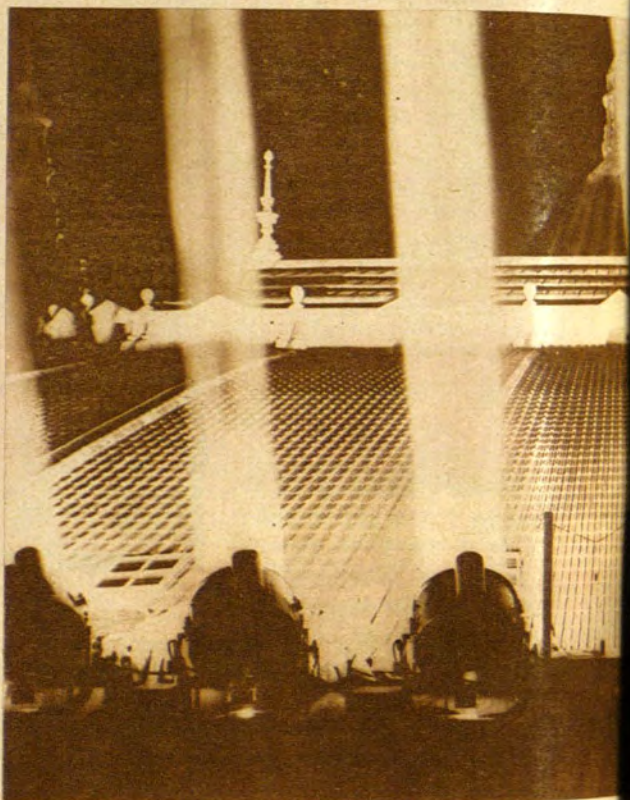

L'operari manipulant un dels fars gegants de l'Exposició.

Tècnica? Meravella?

Davant el grandios aspecte que encara avui, en dies determinats, ofereix allò que fou recinte de l'Exposició, hom no sap ben bé cap on decantar-se: ¿cal admirar-ne i alhora estudiar-ne la tècnica per peces menudes? Val més creure que tot és prodigi, meravella?

Hem de confessar que ens plau més il·lusionar-nos i creure que aquestes aigües que prenen tots els colors, i aquests blaus i vermells que reflecteix l'asfalt i que donen

Des de fa un quant temps, abans de finir l'espectacle, els fars llueixen sobre d'ells mateixos i el símbol de la unitat catalana.

Un dels fars, en plena activitat. La llum dels seus raigs serà atbirada de mig Catalunya...

qualitat de cristall a les torres dels palaus, a aquests raigs que talment fineixen allí on comença una altra glòria; que tot això és la realització taumatúrgica d'un somni.

Però si mentre feu aquestes reflexions us enfileu al cim del Palau Nacional, tot d'una us doneu compte que la tècnica no destrueix la meravella. Allí, a l'espai obert als quatre vents, reposen, de dia, els monstres de la llum. Les bocasses llurs tenen un no sabeu què de candidesa, talment la fera sorpresa ella mateixa en veure l'abundància de coses a devorar. Ara, si passen gaire estona al costat d'aquells reflectors gegants acabeu per no respectar-los. És natural. L'habitud us posa davant els ulls allò que d'antuvi, impressionat, no heu sabut veure: un rengle de fils ròncs, un vidre trencat... No res, feres domesticades!

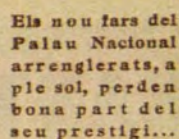
I de nit? Ah! De nit ja és altra cosa. Els reflectors, grossos i petits, recobren tot el prestigi llur. Llavors són l'actor conscient de la seva vàlua. Tot l'èxit de l'espectacle depèn d'ells. De dia

el gran reflector guaita al cel, que li sembla massa blau; i de nit cuita, a desfer el misteri.

Fantasia de quantitats

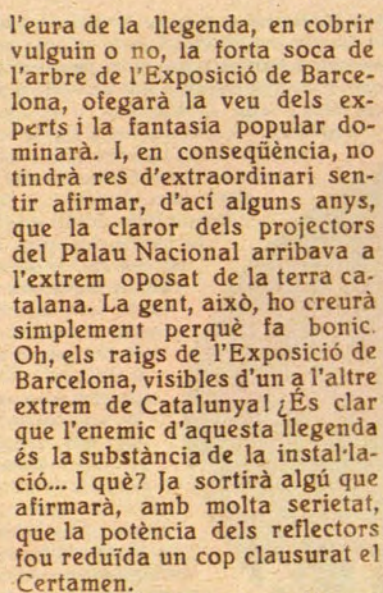
¿Nordamèrica el país de les quantitats fabuloses? Bé! Nosaltres, posats a fer, superem àdhuc els nordamericans. L'Exposició ens ho ha demostrat.

Preneu qualsevulla revista tècnica i els ulls per força hauran de fer-vos pampallugues. ¿I com volem que no sigui així quan us diuen, per exemple, que una sola font necessita un caudal d'aigua de dos mil sis-cents litres per segon?

FOTOS GASPAR

... Però en arribar la nit, prenen una esplèndida revenja, i la meravella dels seus raigs domina majestuosament sobre la ciutat.

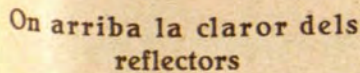
Però, de bona veritat; ¿fins on arriba la claror dels potentíssims reflectors? És cert que la veuen poblacions que disten cent quilòmetres de Barcelona?

La cosa certa — i ho és perquè així ho asseguruen els tècnics — és que l'abast varia segons l'estat del cel. Que hi ha molta humitat? Doncs la claror dels reflectors no arriba tan lluny. Que l'atmosfera és neta del tot? Doncs en aquest cas, contra allò que potser el lector preveia, la claror tampoc arriba gaire lluny. Cal, com en totes les coses d'aquest món, que s'estableixi un terme mig. Llavors els reflectors donen el seu rendiment màxim.

Els raigs acolorits

Durant el període internacional de l'Exposició i també durant bona part del període nacional, els raigs que coronen el Palau Nacional no canvien de color. Blancs neixien i blancs morien. Però el temps succeïa al temps i els raigs del Palau Nacional s'acoloriren i s'acolorixen. Sempre que els jocs de llum i d'aigua funcionen, abans de finir l'espectacle, talment un cordial adéu a la ciutat, els feixos de llum del Palau Nacional es repleguen sobre d'ells mateixos i el símbol de la unitat catalana es destaca sobre el fons obscur del cel. Liris-me? Ben segur. Però quan no el podem exterioritzar rondinàvem.

NAVARRO COSTABELLA

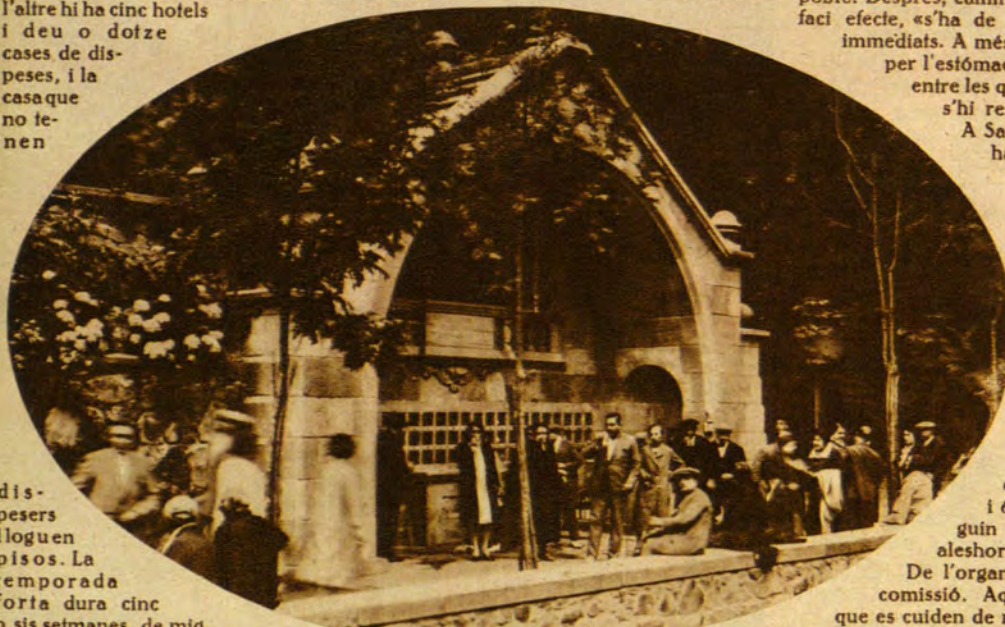
És indubtable que malgrat la copiosa documentació i estudis de caràcter tècnic que restaran,

L'estiu a muntanya

SANT HILARI SACALM

UNA vegada hi havia un bou que tenia el fel sobreixit, i s'hauria mort necessàriament si no hagués tingut la bona pensada d'anar a beure d'una aigua que sortia a la vora d'una riera, d'entremig d'unes roques. Això succeí als afores de Sant Hilari Sacalm, província de Girona. Aquesta aigua va ésser analitzada i va resultar que tenia unes propietats medicinals senzillament formidables. Avui, és famosa a tot arreu i els metges la recepten per guarir les malalties del fetge i dels ronyons. Diuen que un Doctor que es deia Gravalosa fou el primer metge que la va receptar, i el poble, agraït, ha donat el seu nom a una de les seves places. En canvi, ningú no s'ha recordat mai d'homenatjar el bou que fou el veritable descobridor de l'aigua. Sense l'aigua picant, Sant Hilari probablement no hauria passat mai d'ésser un poble de mala mort, com tants n'hi ha. La primera colònia que hi va haver diu que la constituïen exclusivament elements que necessitaven prendre l'aigua. Després els uns hi han portat els altres, i actualment els forasters són un bon pilot. Al fort de l'estiu totes les cases en tenen. A Sant Hilari, l'un a tocar de l'altre hi ha cinc hotels i deu o dotze cases de dispeses, i la casa que no tenen

Vista general de Sant Hilari

dispesers lloguen pisos. La temporada forta dura cinc o sis setmanes, de mig de juliol a darrers d'agost. El dia que la gent es convenç que l'aigua picant tan bona és aquest temps com pel juny i pel setembre, el poble de Sant Hilari tindrà molt de guanyat. Els malalts que van a Sant Hilari acostumen a ésser bastant voluminosos; n'hi ha que pesen una pila de quilos, i tots plegats fan cara de qualsevol cosa menys de malalts. Tots, invariablement, porten una llista de les coses que poden menjar i una altra de les que els estan prohibides. Seguint el règim prescrit, la malaltia va fent el seu curs i tot va com una seda. De tant en tant, algú s'extralimita i es menja una bona ració de mongetes amb butifarra. I com que això és una mena de menja que perjudica necessàriament el fetge, el malalt té un atac i per espai de tres o quatre dies perd la fe amb l'aigua. Aleshores es poden sentir converses com aquesta:

— Vostè hi creu amb aquesta aigua?

— Sí.

— Doncs jo, què vol que li digui... Aquests atacs...

— És que vostè deu fer poca bondat. Jo n'estic molt content, i això que tinc una pedra grossa com dos cigrons i mig. Fa vint-i-sis anys que vinc, i d'aquesta manera només tinc un parell d'atacs cada set hiverns. Però, això sí, prenc l'aigua vint-i-un dies justos, ni un més ni un menys. No m'enredaran pas a mi!

Al cap de tres o quatre dies,

La Font Picant amb els malalts (?) bevent aigua. Aquests forats que es veuen a l'alçada del cap de la gent, serveixen per guardar els vasos dels que prenen l'aigua. Cada malalt té el seu vas, ficat en una funda i amb la tarja corresponent

A la Font del Pico-Pico, mentre esperen que els serveixin xocolata amb melindros, per celebrar el sant d'una noia

el pessimista torna a estar de bon humor, i quan se li acaba el tractament queda tan satisfet que l'any següent, invariablement, hi torna. Els malalts van amb autòmibus a prendre l'aigua a la font, que és a quatre kilòmetres del poble. Després, caminen una estoneta perquè l'aigua de Sant Hilari, perquè faci efecte, «s'ha de passejar». I és que l'aigua de Sant Hilari és d'efectes immediats. A més d'aquesta aigua, hi ha la de la Font Vella, molt bona per l'estómac, i escampades pels voltants hi han moltes altres fonts, entre les que sobresurt la del Ferro, amb l'aigua de la qual molts s'hi renten els ulls i es fan l'efecte que es reforcen la vista.

A Sant Hilari hi ha més vells que joves, però de joves n'hi ha molts. Abunden les noies boniques i els xicots augmenten els dissabtes i diumenges, perquè molts treballen a Barcelona i no es deixen veure en tot el reste de la setmana. Pels joves, l'estiu no és pas una cosa massa tranquil·la. Les audicions de sardanes es succeeixen contínuament, i cada dia, una hora o altra, hi ha ball. Concerts, teatre, putxinel·lis, prestidigitadors, excursions, concursos de tennis... De tot i força. Hi ha qui no es deixa perdre res de tot això, i després encara li queda temps per avorrit-se i dir mal de la gent, que, fet i fet, és la fiaca de totes les colònies d'estiuants. Una unió perfecta entre tots els elements joves que passen l'estiu a Sant Hilari, no ha existit mai. És una altra de les característiques de les colònies de tot arreu. És fàcil que aquesta compenetració no existeixi en tota la vida, i és convenient que així sigui, perquè el dia que tots siguin uns, s'hauran acabat les murmurations i el retallar, i aleshores l'estiu perdrà més de la meitat del seu al·licient. De l'organització de les festes que es fan a l'estiu, se'n cuida una comissió. Aquesta comissió la constitueixen tres joves de la colònia, que es cuiden de recollir dels estiuants «la voluntat de deu pessetes per amunt». Abans, els elements de la comissió es nomenaven ells mateixos, però ara ho fa la totalitat de l'element jove de la colònia. Les noies també tenen vot. Aquesta comissió cada any es canvia, perquè el que n'ha estat una vegada no en vol ésser dues. Hom atraca tots els senyors que fan cara d'haver anat a Sant Hilari per estar-s'hi més de tres dies. Abans, al que

pagava les deu pessetes li donaven un cartonet, amb el seu nom, que servia de contrassenya per entrar als balls. Ara, això del cartonet ja no ho fa la comissió, sinó l'amo de la sala de ball, que també ho és dels dos cafès i del teatre. Encara que aquest amb deu pessetes no es conforma pas.

Una de les diversions més importants que hi ha a Sant Hilari és el teatre. Aquests darrers anys la companyia és la mateixa del Teatre Novelats, de Barcelona. Donen sis representacions cada setmana, cinc en català i una castellana. D'un parell d'anys a aquesta part la companyia presenta moltes novelats, però, abans, cada temporada feien les mateixes obres. En general, alternaven el teatre clàssic català amb comèdies de l'Arniches i d'En Muñoz Seca. Una vegada, com aquell qui no fa res i sense avisar, varen posar una traducció d'un vodevil·lot francès. La gent hi va anar de rutina, perquè quan fan teatre no hi ha sardanes, ni balls, ni res, i no és pas qüestió d'anar-se'n a dormir de seguida després de sopar. Doncs bé, la primera vegada que els actors en van dir una de fresca, les mamàs van fer com aquell qui no se n'adona i les filles somrigueren maliciosament. Quan es repetí la cosa, les noies es començaren a tornar vermelles, i les mamàs espiaven de cua d'ull la cara de les altres senyores i recomanaven a llurs filles que es tapessin les orelles i acluquessin els ulls. I a la tercera intemperància, va començar la desfilada. L'endemà, l'empresari va haver de donar explicacions a tota una col·lecció de parets de família, que l'anaren a trobar d'un a un, i li feren prometre que no reincidiria.

Ara, de tant en tant, fan «Pati Blau» o «El Místic», o «Els savis de Vilatrasta». Cada vegada que això succeeix, Santiago Rossinyol, que estiuja a Arbúcies, agafa el Ford i va a fer acte de presència al Tivoli de Sant Hilari. Això dona a l'espectacle un major al·licient. L'empresari està tot satisfet i En Rossinyol també. Tois dos hi surten guanyant. Quan *Don Tiago* se'n torna cap a Arbúcies, els que l'acomiaten piquen de mans amb entusiasme. Això també succeeix quan l'Enric Borràs va al mateix teatre a fer «Terra Baixa» o «El ferrer

de tall». Aquell dia hom engrandeix la sala i augmenta els preus de les cadires. I al cap de poc d'haver començat han de tancar la taquilla perquè s'ha acabat el paper.

Cada any es fa el benefici de la companyia. Amb aquest motiu, els joves de la colònia fan una comèdia qualsevol. L'any passat el rest del programa d'aquest benefici es va variar una mica, però els altres anys era completat per joves que cantaven, noies que tocaven el piano, i nenes que recitaven poesies. Tot plegat donava a la festa un aire de tristesa que trencava el cor.

Quan era permès jugar, a Sant Hilari hi havia una ruleta que era la discòrdia de molts matrimonis ben avinguts. La tenia l'amo d'uns cabarets de Barcelona, que hi passava l'estiu i anava acompanyat de mitja dotzena de senyores entre les quals sempre n'hi havia una o altra que feia goig. Això era causa que continuament hi hagués un cert malestar, perquè les autoritats eclesiàstiques no s'ho miraven amb gaire bons ulls. Aquest amo de la ruleta era l'animador dels balls i pagava les toies al preu que fos.

Al migdia, tot-hom va a la Font Vella a menjaranissos i xocolatins...

Cada dia, des de fa 39 anys, hi ha funció de putxinel·lis al cafè de l'Unió, uns putxinel·lis que es claven cada col·lecció de garrotades que dona goig de veure i de sentir. Totes les sessions acaben igual. En Titella estomaca el dimoni i després el mata. Aquest dimoni acostuma ésser curt de gambals, i es diu Rapau. A l'hora dels titelles, el cafè és ple de gent gran i de criatures que piquen de mans i salten i ballen d'alegria cada vegada que el dimoni se la carrega.

Al migdia tothom va a la Font Vella o a la del Pico, a menjar

Els «corts» de Sant Hilari no són, potser, un prodigi de confort. Però per passar l'estona, ja estan bé...

anis-sos i xocolatins. Quan un xicot o una noia se n'han d'anar, el dia abans conviden a tots els companys i companyes a menjar xocolata amb melindros. De vegades, els comensals són trenta o quaranta, i el berenar de comiat escura les butxaques del que paga. Després de dinar, n'hi ha que van al Camp de la Mandra. Allà, la gent gran hi va a dormir o a llegir. Els nois hi juguen a futbol amb una pilota de goma, i les noies s'ho miren i de tant en tant badallen. Una altra diversió dels que van a Sant Hilari per primera vegada, consisteix a fer ballar En Jaume. És un home petit, mut però no sord, que coneix a tothom, porta barretina i toca el flabiol.

A la colònia de Sant Hilari, anys enrera, de luxe n'hi havia molt poc, i la gent anava vestida d'una manera molt senzilla. De mica en mica, però, els xicots s'han acostumat a circular sempre amb pantalons blancs, camisa d'esport i unes espadenyes més blanques que la llei, i les noies es fan la competència per veure qui pot fer més goig i qui canviarà més sovint de vestit. I aquesta competència és tan aferrissada que ningú no sap ben bé quina és la noia que s'enduu la palma.

XAVIER PICANYOL
(FOTOS XIMENO)

Aquesta foto, que sembla una vista general de l'element jove de la colònia, no és altra cosa que un sector de la mateixa, disposat a anar d'excursió

Sirenes del Cantàbric

La temporada a

SAN Sebastián - Agost. — Fa pocs dies, En Josep M.^o Planes i jo estàvem ajeguts sobre la sorra de la platja barcelonina de de Sant Sebastià. Era uns dies abans del projectat concurs de bellesa que va haver de suspendre's per la pudibundesa d'unes quantes dames. En aquesta, com en d'altres ocasions, ens hem convençut del poder formidable de les dones.

I bé; érem a la platja contemplant uns centenars de cames. Així com fa anys es comptava el nombre de dones, ara l'estadística de banyistes es fa a base de comptar les cames.

— Moltes cames, no?

— Moltes i de primera.

Eren, en efecte, unes magnífiques cames mediterrànies. No cal que ens esforcem a fer l'elogi, perquè tots vosaltres, amics lectors de Barcelona, les heu contemplat. Tota la costa catalana, és decorada, durant l'estiu amb una preciosa decoració de cames gregues.

Per la nostra banda, pensàvem:

— I bé, ja no deuen quedar cames per al Cantàbric.

Vaig prendre el tren, vaig travessar Espanya i, arribat a San Sebastián de Guipúzcoa, banyada furiosament per les aigües del Cantàbric. Que si en queden de cames? A milions, a milions... En el mar, a l'estiu, hi ha més cames que peixos.

Ara, cal establir diferències. Del Cantàbric al Mediterrani, hi ha tot un món entremig. A Barcelona, el sol cau aplomat sobre la pell dels banyistes i la va torrant, tal com es torren les castanyes: sobre un foc lent. Després, el fregadís tebi de les aigües mediterrànies va completant l'obra.

Aquí no. A San Sebastián aquest estiu sembla un estiu de Noruega o de Suècia. El sol ha sortit molt pocs dies i molt poca estona. A més, és molt feble, com si estigués malalt i amb calfreds. El mar està enfurisma, espumejant, i esglaia els que no saben nedar. I, tanmateix, les banyistes d'aquí són tant emmorenides com les de Barcelona. (Com ha anat això?)

Aclarim-ho: les banyistes s'ajuen a la platja amb les cames a l'aire. Del Cantàbric furios, en ve un oneig d'aire que enclou una substància que pot percebre's fàcilment, amb el nas: iode. El iode és equivalent del sol. Per això la tonalitat obscura que prenen els banyistes cantàbrics és diversa de la dels banyistes mediterranis. Aquí prenen un to verdosenc, com de verdet. El veritable bany de sol que dissol l'àcid úric travessant l'epidermis i fins la dermis i tot, és a Barcelona.

El Nord, és una moda i res més! Paraula d'honor!

FÉLIX CENTENO

A dalt, un fris de banyistes de la platja de La Concha que han volgut «posar» com les estrelles de la pantalla. — A baix, un «treballat» contrallum, vist des de les casetes de La Concha. El Monte Igeldo al fons.

A la caiguda de la tarda, el Passeig de La Concha ofereix l'aspecte brillant...

Així està enguany la platja de San Sebastián. Igual que Suècia o Noruega. El sol, malaltís i dèbil, treu el nas de tant en tant i es retira de seguida per a no fer-se pesat...

San Sebastián

El barri dels pescadors. Al fons, es veu la platja i la ciutat moderna.

La invasió cosmopolita no solament no ha ofegat el tiplisme basc, sinó que n'ha adoptat les seves boines i com una innovació «chic», les ha escampat pertot Europa.

...que pot presentar l'única pletja internacional d'Espanya.

(FOTOS DELIUS I FOTOCARTS)

Les parelles de bous posen de tant en tant una nota inconfusible de color local dintre les avingudes moderníssimes de Donostia.

L'ASSASSINAT DE ROGER ACKROYD PER A. CHRISTIE TRADUCCIÓ PER A. M. A. G.

(Continuació del número anterior)

Vaig tornar cap a l'esquerra, en direcció del poble, i vaig quasi topar amb un home que venia en sentit invers.

—Vaig bé per anar a Fernly Park?—em va preguntar amb una veu enrogallada.

El vaig esguardar. Portava el capell caigut damunt els ulls i el coll del seu gavanys aixecat. Amb prou feines vaig veure-li la cara; però em semblà un home jove. La seva veu era vulgar.

—Aquesta és la porta de la casa—vaig dir-li.

—Gràcies, senyor.

Es parà i afegí, innecessàriament:

—Es que no sóc d'aquest país...

Després s'endinsà en el pare i jo el vaig seguir una estona amb l'esguard. La seva veu em recordava una altra veu coneguda, però no sabia dir de qui.

Deu minuts després era a casa. Vaig trobar Carolina molt encuriosida perquè tornava tan d'hora. Vaig fer-li una explicació una mica fantàstica dels esdeveniments del vespre, i vaig sentir la desagradable impressió que només es creia una part del que li deia.

A les deu vaig aixecar-me, vaig fer uns quants badalls i vaig dir que me n'anava al llit.

Era un divendres i aquest dia tinc el costum de donar corda als rellotges. Acabava de fer-ho, mentre Carolina s'assegurava que les minyones havien tancat la porta de la cuina.

A un quart d'onze pujàvem l'escala.

Arribàvem al pis de dalt, quan el timbre del telèfon es posà a repicar en el vestibul.

—Segurament deu ésser la senyora Bates—digué Carolina.

—Em temo que sí—vaig dir amb un to poc joios.

Descendí de pressa i vaig agafar l'auricular.

—Com?—vaig fer—. Què dieu? Però com? Sí, sí, hi vaig de seguida.

Vaig pujar corrent l'escala, vaig agafar el meu sac i hi vaig ficar algunes cures suplementàries.

—Parker telefona de Fernly—vaig dir a Carolina cridant—que acaben de trobar Roger Ackroyd assassinat!

CAPITOL V

L'ASSASSINAT

Vaig treure amb tota pressa el meu cotxe del garatge i vaig córrer cap a Fernly. Vaig trucar amb impaciència, i com la resposta es fes esperar, vaig insistir. Sentí soroll de cadenes, i Parker, la cara impassible del qual no manifestava cap emoció, es mostrà en el cancell.

—On és?—vaig preguntar vivament.

—Qui, senyor doctor?

—El vostre amo, el senyor Ackroyd. Però no em mireu així, com un enze. ¿Heu avisat la policia?

—La policia, heu dit la policia?—féu Parker esguardant-me amb estupor.

—Però què us passa, ara? ¿No dieu que el vostre amo ha estat assassinat?

El *maitre d'hôtel* féu un crit.

—El meu amo assassinat? Això és impossible!

Al meu torn vaig ésser jo qui el va mirar amb estupefacció.

—¿Però no m'heu telefonat fa cinc minuts per a dir-me que el senyor Ackroyd havia estat trobat mort?

—Jo, no, senyor. No he fet semblant cosa. Per què hauria fet una cosa així?

—¿Voleu dir que tot és una mixtificació i que no li ha passat res al senyor Ackroyd?

—Perdoneu, senyor doctor. ¿Us han telefonat emprant el meu nom?

—Us repetiré les paraules exactes que he sentit: «El doctor Sheppard? Aci Parker, el *maitre d'hôtel* de Fernly. El senyor doctor vol venir de seguida? El senyor Ackroyd ha estat assassinat!»

Parker i jo ens miràvem en silenci.

—Es una broma de ben mal gust, senyor doctor—digué per fi, escandalitzat.

—¿On és el senyor Ackroyd?—li vaig preguntar sobtadament.

—Em penso que al seu despatx, senyor. Les senyores s'han retirat i el major Blunt i el senyor Raymond són a la sala de billar.

—Hi vaig per a veure'l un instant. Ja sé que no vol que el destorbin, però aquest cop de telèfon m'ha deixat inquiet i vull assegurar-me que no li passa res.

—Certament, senyor, jo tampoc no estic tranquil. I si em permeteu que us acompanyi fins a la porta...

—Sí, sí; veniu.

Seguit de Parker vaig passar la porta i travessar un petit vestibul, d'on partia una escala que portava al despatx i a la cambra de dormir del senyor Ackroyd.

Vaig trucar a la porta del primer. Ningú no va respondre. Vaig donar un tomb al pom de la porta; però aquesta estava tancada.

—Que el senyor em permeti...—féu Parker.

I amb molta lleugeresa, malgrat la seva corpulència, es deixà caure sobre un genoll i aplicà un ull al forat del pany.

—La clau és al pany, per la part de dins—va, dir-me, aixecant-se—. El senyor Ackroyd es deu haver tancat i després s'ha dormit...

Vaig acotxar-me i vaig poder verificar l'afirmació de Parker.

—Tot això podria ésser normal; però, no obstant, Parker, vaig a despertar el vostre amo, perquè no estaré tranquil fins que ell mateix em digui que no li passa res.

I dient això vaig picar amb el puny clos, tot eridant:

—Ackroyd, Ackroyd, escolteu-me!

Cap resposta. Vacillant vaig dir:

—No vull alarmar la casa.

Parker, comprenent-me, anà a tancar la porta que separava el vestibul del hall on acabàvem d'estar.

—No crec que us sentin, senyor. La sala del billar és a l'altre costat de la casa, igual que les cambres de les senyores.

Vaig fer un senyal afirmatiu i després vaig posar-me a pegar cops d'espatlla a la porta, mentre cridava amb tots els pulmons:

—Ackroyd, Ackroyd! Sóc Sheppard. Deixeu-me entrar.

SAINZ DE
MORALES

Igual silenci. Cap senyal de vida no es manifestava dins de l'habitació. Parker i jo ens miràvem consirosos.

—Vaig a esbotzar, o millor dit, anem a esbotzar la porta—vaig dir—. Jo en prenc la responsabilitat.

—Si el senyor ho creu...—féu, dubitatiu.

—Del tot—vaig interrompre—. Ara estic d'allò més inquiet pel senyor Ackroyd.

(Seguirà en el número vinent)

El grotesc a la platja

ELS banys i la platja han creat, per dir-ho així, una literatura de flors i violes. Qui més qui menys, tots hem contribuït a fomentar una sèrie de clixés que el lector coneix tan bé com nosaltres. Les comes de les notes, la gràcia hel·lènica, els encisos de les sirenes... etc. Sense una mica de cursileria i de prosa de postal il·luminada, no hi ha literatura de platja possible.

Tots plegats, però, no sabem si d'una manera voluntària hem negligit sistemàticament l'aspecte grotesc i ridícul que no deixa pas de fornir el tema graciosament monòton de les platges. Per si algú ho hagués oblidat definitivament, les fotos que il·lustren aquesta pàgina basten i sobren per encarnar-nos sense compliments amb la realitat.

Entre els personatges més o menys característics que ha creat el món dels banys, hi ha un tipus, que els francesos en diuen el *dégoutant de la plage*, que brilla i domina amb una resplendor ben pròpia.

El *dégoutant* de la platja és un personatge original, conegut de tots els banyistes. És difícil de fer-ne una descripció particular, perquè el *dégoutant*, dintre la generalitat de l'adjectiu, es permet tota mena de matisos i de transfiguracions. De totes maneres, té una característica que el resumeix: el *dégoutant* ha vingut al món, i qui diu al món diu a la platja, per fer la santíssima al pròxim. Si teniu aquest personatge per veu, les vostres vacances seran molt més perdudes que no pas si haguéssiu oblidat el Kodak.

I ara que parlem de Kodaks: suposeu que voleu prendre una foto d'un grup de banyistes amics. Podeu estar segurs que el *dégoutant* es posarà davant dels altres i ocuparà una situació important en el clixé. A més a més, el nostre personatge sol posseir, generalment, uns binocles amb els quals enfoca a tort i a dret; quan ha descobert algun detall particularment picant, demostra la seva satisfacció d'una manera pública i sorollosa.

Si als banys hi ha un trampolí, el *dégoutant* no es descuida pas d'ocupar-lo per a prendre el seu bany de sol.

Per definició, el nostre home és d'un impudor que fa esferir; exhibeix el seu grotesc amb una pompa oriental.

Fins arriba, de vegades, que el *dégoutant* és un home molt amable i que sap moltes històries, les quals no deixarà pas de contar-vos. Però fins en el cas que es decideixi a restar tranquil a la platja, no per això deixa de sem-

No tot han d'ésser flors i violes entre el personal de les platges... De totes maneres, la pompa amb què aquest banyista del Lido exhibeix el seu grotesc té un punt, per no dir molts punts, d'escandalosa...

brar el terror al seu voltant. En la vida privada, el *dégoutant* sol ésser una excel·lent persona, de costums honestos i morigerats. Per mica que pugui, es dedica a la ciència o a altres especialitats sempre elevades. Si és professor, millor que millor. Quan es casa, té unes filles lleïges, cridaneres i impresentables. Finalment, el *dégoutant* no té pas altra solució que anar vestit a la moda de deu anys enrera. De totes maneres, la seva personalitat no agafa el to just i característic fins que arriba l'època dels banys i pot anar a passejar el seu grotesc per una platja.

Un senyor síntesi-resum del ridícul i del grotesc, que creu embellir la foto amb la seva pose. — Pels trajes que porten els banyistes de l'esquerra es pot aprehenir que aquesta foto correspon als temps en què la moralitat encara dominava a les platges. — Hi hem perdut o bé hi hem guanyat?

Potser seria exagerat de qualificar d'immorals els protagonistes de les fotos del mig i de baix d'aquesta pàgina. La del mig, sobretot, correspon a l'època en què els banys encara no havien deixat d'ésser un cau de virtut, per convertir-se amb aquesta orgia actual, amb aquesta esgarrifadora farandola que ballen els set pecats capitals sobre la sorra.

Ben mirat és de lamentar que els banyistes que no volen atemptar de prop ni de lluny contra les essències més elementals del pudor hagin de resignar-se a passejar per la platja una silueta que no ens atreviríem a qualificar d'elegant. És clar que una cosa tan terrena com l'elegància no representa res davant l'eternitat, però de totes maneres no podem, honestament, declarar-nos entusiasmats davant d'aquests prodigis d'inelegància. Arriba un moment, que ja no sabem on comença i on acaba, la moralitat...

Per exemple, aquest senyor de la fotografia del mig, amb els pantalons arromangats, l'abric i les sabates a les mans, un aparell mecànic per aguantar el barret i el posat insuportablement impertinent de la seva cara, ofereix un conjunt que ens atreviríem a qualificar d'immoral i potser fins i tot de pornogràfic.

Siguin els que es vulguin els sentiments de l'observador, és gairebé impossible de sentir-se més ofès davant d'una banyista vestida amb un mallot tan fantasista com volgueu que no pas davant l'espectacle d'aquest senyor tan pudorós. L'escàndol es pot donar de moltes maneres: ensenyant massa pell o bé amagant-se-la sota una *tenue* impresentable.

J. M. P.

Tot el que poguéssim escriure sota aquesta foto seria pàl·lid davant la magnífica realitat d'aquest parell de senyors

LA RAMBLA: FLORS I OCELLS

Una parada
d'ocells, a
la Rambla

Les flors i els ocells prenen part activíssima, a fer de les Rambles un lloc de meravella. La flor que abunda més ací i que és més estimada és la rosa i el clavell. N'hi ha de mil menes i colors.

L'altre dia una gentil florista de la Rambla ens ho deia prou.

— Les roses i els clavells, per més que tinguem assortit d'altres menes, se'n porten la palma. Demés són unes flors que gairebé en tenim tot l'any. Aquí portem la davantera de molts llocs. Els estrangers ho diuen prou, que roses i clavells com els de Catalunya no n'han vist enlloc més. I això que Andalusia és el país.

— L'època que hi ha més abundància, quina és?

— Al gener ja hi comença d'haver roses. Però el fort de l'abundància, són els mesos de març, abril i maig. El clavell igual. És el temps que hi ha més tria. En aquesta època vénen també les violes, que és una de les nostres flors més estimades. El maig i juny, és l'època de més abundància en varietat; lli-ris, camèlies, crisantems, ginesta i dotzenes d'altres menes que seria llarguís-sim d'enumerar; en fi, el que no trobareu en les nostres parades, ja difícilment ho trobareu en cap més lloc.

— Quina època és per vosaltres la de més negoci?

— Això depèn de les circumstàncies. Les diades assenyalades com Sant Josep, la Mare de Déu del Carme, la Puríssima, etc.

— Suposo que entre els seus clients deu abundar l'element femení, oi?

— No he cregut pas; ei, em refereixo en el sentit de clientela bona o de preu. Hi ha jove que les flors de la xicota o de la promesa li costen quaranta duros cada mes. Les senyores són més econòmiques en aquest sentit.

— Tots Sants deu ésser la festa de l'any que feu més negoci...

— Evidentment és el millor temps. Els morts paguen la festa. Ens donen molta feina. Ja vuit dies abans

trisquem de valent. De totes maneres, però, no podem pas queixar-nos de res. Cada dia l'afició a les flors és més ferma, i per nosaltres que dur!

Els ocellaires. — Hem abordat el primer que hem trobat al pas.

— Escolteu, que podríeu dir-nos quelcom per IMATGES?

— Amb molt gust, vostès diran.

— Com va això dels ocells?

— Bé, molt bé, ara més que mai!

— Voleu dir que no minva l'afició?

— Al contrari — contesta — cada dia els aficionats hi entenen més.

— Quin és l'ocell que venen més?

— El canari-flauta del país — fa tot mos-

trant-nos-en uns exemplars.

— Veuen?

Aquest ocell és millor

que l'holandès. El guanya per la qualitat de veu, més melosa i més potent. En canvi no pot superar-lo pel color.

— Es cotitzen molt?

— N'he venut per cinc-centes pessetes.

— Quina és la millor època de venda?

— L'octubre; sobretot pels ocells del país.

La típica parada de flors, a la Rambla

FOTOS C9

VIDA I AVENTURES DE "L'HOME QUE NO RIU MAI"

«L'home que no ri mai» no plany la «mise en scène» quan es tracta d'assegurar una conquesta

abroncaven des de les primeres files d'un teatre, el pare va tirar-lo ficat dintre un envoltori de cuir amb nanses, com una mena de maleta, al damunt del cap de la banda al qual li va trencar tres costelles... sense que al noi li passés res. Mals tractes, direu? Res d'això; un senzill entrenament.

El teatre de varietats va ésser l'escola de Buster Keaton. Tots els actors de la companyia l'estimaven i li ensenyaven llurs habilitats. Aprengué a ballar amb George Prinrose, Bill Robinson i altres; Ed Foster li ensenyà a tocar el piano; Harry Houdini a fer jocs de mans. Així fou com Buster Keaton arribà a ésser cantor, ballarí, acròbata, músic, prestidigitador, joglar, en una paraula, expert en tots el rams. En la seva primera pel·lícula parlada *Estrellados* va donar-ne proves a bastament.

Amic de «Fatty».— En arribar als setze anys, Buster Keaton va fer coneixença amb un home obès, formidablement obès, un còmic que es deia Roscoe Arbuckle al qual va veure treballar en un número de «varietats». I anys després, quan Roscoe va fer cèlebre a la pantalla el nom de «Fatty», Arbuckle va temptar Keaton de treballar amb ell en la comèdia *«El noi del carnicer»*. Així fou com Buster Keaton i el seu rostre impassible varen fer cap al cinema. Quan Fatty va ascendir a la categoria d'es-

Buster Keaton, «al natural», tampoc es decideix a variar la impassibilitat de la seva expressió

trella consagrada, Keaton va heredar la supremacia en les comèdies curtes convertint-se ben aviat ell mateix en estrella.

Havia obtingut nombrosos èxits en diverses peces humorístiques que aconseguiren molt favor del públic, quan esdevingué la guerra. Sentà plaça de soldat en l'exèrcit americà i vingué a Europa on combaté en el front durant tot el temps de la lluita, acabada la qual va retornar als Estats Units amb el grau de sargent major. I cap al cinema altra vegada.

El matrimoni amb Natàlia Talmadge.— Buster Keaton no es féu escàpol als

La primera aparició en públic.— En una petita ciutat de l'oest central dels Estats Units, cert actor i la seva muller es separaren de la companyia de còmics tronats de la que formaven part, amb motiu de l'adveniment d'un hereu. Hereu però, de la seva pobresa, car els pares del recent nat es trobaven en la més gran indigència. A l'objecte de fer-se amb alguns recursos per a subvenir les despeses del naixement, el pare va organitzar una funció de teatre en la qual, ple d'orgull patern, en un moment d'entusiasme va mostrar el nadó a l'auditori. Heus ací la primera aparició en públic de Buster Keaton...

De menut, va començar a intervenir en coses de teatre, sobretot en el ram de les varietats que era la especialitat del seu pare. Es conta que en certa ocasió en què una banda d'estudiants

En aquesta inimitable escena d'*El comparsa*, Buster Keaton arriba a fer prodigis de anti-marcialitat

407 18

atacs de l'amor. Va conèixer Natàlia Talmadge, germana de Norma i de Constance; l'amor va il·luminar la seva vida i avui posseeixen una casa a Beverly Hills i dos infants, Bob i Joê, han florit d'aquest amor.

Després de la guerra va haver-hi una gran demanadissa de pel·lícules de Keaton. Europa va proclamar-lo l'actor còmic més notable de l'època. Comèdies seves d'aquell temps són «El navegant», «El conqueridor de l'oest», «El boxador», «El general», i altres que feren trencar de riure a tots els públics. Seguidament vingué el seu contracte amb la Metro Goldwyn Mayer per a la qual féu «El cameraman» «El casament forçat» iniciant la seva nova etapa en el cine parlant amb «Estrellats». Hom diu que en el dit contracte amb la M. G. M. i per a fer honor al renom de «l'home que mai no riu» hi ha una clàusula en la qual Buster Keaton es compromet a no deixar-se retratar mai amb la rialla als llavis.

Una tècnica pròpia. — Keaton és únic en la seva tècnica del cinema. Esbossa les seves comèdies parant-hi la mateixa atenció que un arquitecte quan fa el plànol d'un edifici. Inventava els trucs i els assaja un cop i altre cop mesurant el temps fins a la més petita fracció de segon. El temps—diu ell—és l'essència de la comèdia. Per més divertit que un episodi sigui, pot perdre tota la gràcia si esdevé massa aviat, abans que els espectadors hagin tingut temps de fer-se càrrec de l'element festiu com també si s'allarga massa fins al punt que l'interès es pot desvanèixer.

L'espaiar és una ciència que en els estudis té tanta o més importància que en el teatre.

Feu una prova: conteu un xisto arribant massa aviat a la seva culminació. Els oients restaran decebut. Per això és que algunes persones són realment mestres en el ram de contar anècdotes gracioses en tant que d'altres es fan pesats i no us fan riure poc ni molt.

En *Estrellados* el seu primer film parlat en espanyol. La cara tràgic-còmica de «l'home que rep les bufetades»

Tot depèn de no saber calcular degudament el temps.

Una altra cosa: les escenes que antecedeixen o segueixen un truc, moltes vegades poden destruir-lo completament. En la pel·lícula «El navegant» hom havia preparat una escena burlesca en la qual Buster Keaton es submergia en l'aigua vestit de buç. Arribant al fons, Buster es plantava una estrella marina al pit a tall de placa i feia de guàrdia posant-se a dirigir el tràfec dels peixos. Quan s'assajava l'escena per separat tots els presents es trencaven de riure, quan l'introduïren, però, en la pel·lícula trobaren que no feia cap efecte. Fou precis repetir algunes proves abans de trobar en què consistia el fracàs. Al fi va semblar que no podia ésser altra cosa que la manca d'oportunitat. Quan Buster Keaton es tirava a l'ai-

Sota la pompa de les vestidures, la cara inexpressiva de Buster Keaton és d'una comicitat irresistible

gua vestit de buç era per a salvar la heroïna que es trobava en perill. Tota broma que retardés el desenllaç de l'escena de la qual el públic estava pendent perdia tot l'efecte i desbaratava el conjunt. Tota la cinta s'havia filmat a base d'aquesta escena humorística i malgrat això fou precis eliminar-la.

El truc del no riure mai. — El talent analític dels trucs i les situacions còmiques, fa de Keaton l'actor que ha sabut sempre fer-se el públic seu. Personalment Keaton és molt diferent de l'actor d'aspecte malencònic que hom coneix a la pantalla. Posseeix un esperit festiu agudíssim, les seves bromades són totes resplendents de fi enginy. S'interessa molt per la mecànica i, és, a més, un músic de talent.

Mai no l'espanta el treball. Va estudiar amb afany l'espanyol per tal de filmar «Estrellats» per als seus admiradors de parla hispana.

Quan escrivim aquestes ratlles, a la «M. G. M.» ens comuniquen que encara no saben del cert quin dia arribarà a Barcelona Buster Keaton. De totes maneres, el gran còmic serà el nostre hoste aquesta setmana. E. MC NEAR.

Pesta major de Sitges. El típic Ball dels Cèrcols

La travessia de Sitges, nedant, fou un dels números de la festa major. — El moment de la sortida de la cursa, que guanyaren Celedoni Fernández, Ricoma, i Schulz, per aquest ordre.

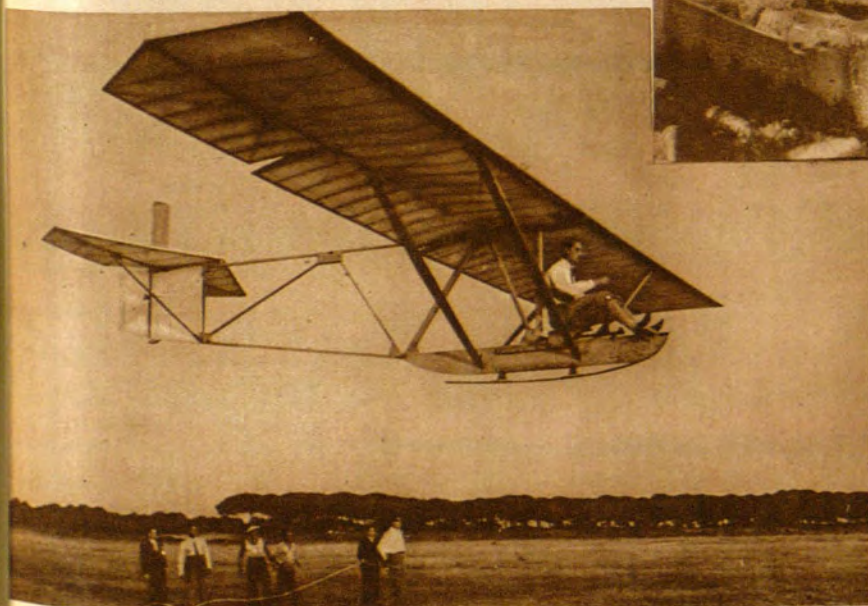
L'anglès Blake, guanyador de la Copa

Dirt-Track a l'Estadi. malgrat tot! — El corredor català Garcia, que féu un brillant paper i guanyà una de les curses

Els senyors Maluquer Viladot i Nicolau d'Oliver que assistiren a l'acte de clausura del curs de l'Escola d'Estiu, visiten l'exposició de treballs fets pels alumnes

A l'Aeròdrom del Prat s'han celebrat les primeres proves de vol sense motor. — L'arxiduc Francesc Josep d'Habsburg en ple vol amb el seu planejador

Cartells que s'han presentat al concurs organitzat pel Club Femení i d'Esports
(FOTOS CASES I GASPAR)

"Marina" a la platja de Lloret

Una escena del primer acte de «Marina», que ens permet de veure dos conjunts: el de l'escenari i el del públic que, després d'aprofitar ben bé el pati de butaques, encara ha envaït la muntanya que feia de bastidors

A la «seva» platja, que deia aquell gran cartell de la Plaça de Catalunya. I és exacte. «Marina» ha fet més per Lloret que cent agències de turisme. L'òpera i la platja s'han anat afavorint. I ara passa que la platja de Lloret us fa pensar en la «Marina» i l'òpera famosa us evoca la platja de Lloret, mal sigui representada entre quatre bastidors d'un blau descolorit.

Ara, l'òpera i la platja s'han tornat mútuament la visita. L'òpera ha visitat la platja i la platja ha fet una visita de compliment a l'òpera. I els ulls de tots dos s'han sentit «ditxosos» de tornar-se a veure. I també s'hi han sentit els ulls de la gran gentada que ha omplert la platja, convertida en escenari i pati de butaques i la mica de muntanya que feia de bastidor i gairebé el tros de cel que feia de bambolines...

Ha estat un teatre de la natura, millorat amb una escenografia sense gaire trampa, però que no feia un mal paper. Tot era muntat sobre la sorra. Les barques que hi donaven ambient i alguns pescadors que feien de comparsa eren ben de debò. I, sobretot, era de debò el mar que esquitxava gairebé l'escenari.

«Marina» a la seva platja no ha estat contemplada únicament pels mariners i estiuiejants d'aquells volts que se la prenen com de casa. Hi ha anat gent de tot Catalunya que s'ha desplaçat a la platja meravellosa de Lloret per mirar-se-la bé, als acords de la música, mentre les paraules cantades diuen que és la millor del món.

L'escenari de «Marina» a vista d'ocell, amb un fons de mar que millora l'escenografia de primer terme

FOTOS
CASES